

Besluit

Het vlaggenmakersbedrijf Pijnappels was in de negentiende eeuw één van de bedrijven die in Rotterdam vlaggen leverden. Het onderscheidde zich van de andere vlaggenmakers doordat het niet alleen vlaggen maakte, maar die ook beschilderde. De klanten kwamen vooral uit de beurtvaart. Opvallend is dat de nog bekende Pijnappelsvlaggen en -wimpels afkomstig zijn van beurtschippers op Rotterdam. Dezen komen voornamelijk uit Zeeland, van Goeree-Overflakkee en uit West-Brabant, maar ook uit Groningen en Friesland zijn voorbeelden bekend.

In stijl onderscheidde de firma Pijnappels zich van zijn concurrent Elbers in Zwartsluis. Pijnappels schilderde meer 'verhalende' afbeeldingen, zoals een landschap met werkende landarbeiders. Een ander duidelijk kenmerk van Pijnappels is de aanwezigheid van gemeentewapens van het dorp van herkomst van de beurtvaarder en de stad Rotterdam.

Tot nog toe zijn er twaalf gesigioneerde vlaggen en wimpels van de firma bekend. Op basis van stijl en of herkomst kunnen twaalf andere vlaggen en wimpels aan het bedrijf worden toegeschreven. In de bijlage worden zij kort omschreven.

Tot slot. Dit onderzoek naar de firma Pijnappels maakt deel uit van een groter project van het Nederlands Scheepvaartmuseum in Amsterdam en het MMR om alle beschilderde feestvlaggen en -wimpels in Nederland te documenteren. Nog lang niet alles is bekend. Wie een feestvlag of feestwimpel bezit of er één weet, wordt verzocht dit aan het Maritiem Museum Rotterdam te melden.

BIJLAGE

Overzicht vlaggen en wimpels van de firma Pijnappels.

Zeeland

1. Vlag met links Mercurius en rechts Ceres. In het midden het wapen van Poortvliet met daaronder het opschrift *De Catharina*. 1852. Diverse andere opschriften waaronder 'J. Kleppe'. Gesigioneerd door F.H. Pijnappels en gedateerd. Formaat 230 x 330 cm. Beurtschipper Mattheus de Graaff (1823-1914), schip *De Catharina*. Particuliere collectie, Sint-Annaland.

2. Wimpel met voorstelling van Mercurius en aan de vluchtzijde een vaas, bloemen, takken en druiven. Op de wimpel boven de letters KN [Kruiningen], G [Griep] en onder 'D'Koophandel'. Op theekist: 'Johan Griep 1855'. Diverse andere opschriften. Gesigioneerd door F.H. Pijnappels, gedateerd 1855. Formaat ca. 570 x 50 cm. Beurtschipper Johan Griep. Collectie Verhoef.

3. Vlag met links Mercurius en rechts Ceres, op de achtergrond onder meer een landarbeider die aan het ploegen is. In het midden het opschrift 'St Annaland' met daaronder het gemeentewapen van dit dorp. Diverse andere opschriften, zoals 'LWK', 'CL', 'KK'. Niet gesigioneerd, gedateerd 1868. Toegeschreven aan de firma Pijnappels (J.J. Boshamer). Formaat: 218 x 312 cm. Afkomstig van de beurtvaardersfamilie Theunisse. Collectie Streekmuseum 'De Meestooft', Sint-Annaland.

4. Wimpel met Ceres, op de achtergrond een man en vrouw die in een veld aan het oogsten zijn. Een kerkje in het verschieft. Aan de vluchtzijde beschilderd met ondermeer een hoorn des overvloeds met fruit. Onder het opschrift 'De Graanoogst'. Boven de letters 'H S' (in spiegelbeeld). Niet gesigioneerd, niet gedateerd. Toegeschreven aan de firma Pijn-